

UZASADNIENIE

1. Cel i potrzeba ustawy

Celem projektowanej ustawy jest stworzenie systemu sprawowania nadzoru nad systemami sztucznej inteligencji w Polsce zgodnego z ramami prawnymi ustanowionymi rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1689 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie ustanowienia zharmonizowanych przepisów dotyczących sztucznej inteligencji oraz zmiany rozporządzeń (WE) nr 300/2008, (UE) nr 167/2013, (UE) nr 168/2013, (UE) 2018/858, (UE) 2018/1139 i (UE) 2019/2144 oraz dyrektyw 2014/90/UE, (UE) 2016/797 i (UE) 2020/1828 (akt w sprawie sztucznej inteligencji), zwanego dalej „rozporządzeniem 2024/1689” albo „aktem o AI”.

Akt o AI jest pierwszym kompleksowym aktem prawnym regulującym sektor sztucznej inteligencji w ramach regulacji jednolitego rynku UE, co wymaga od państw członkowskich oraz instytucji Unii Europejskiej skoordynowanych działań ustawodawczych, administracyjnych i organizacyjnych. Nadrzędnym celem rozporządzenia 2024/1689 jest poprawa funkcjonowania rynku wewnętrznego przez ustanowienie jednolitych ram prawnych, w szczególności w zakresie rozwoju, wprowadzania do obrotu, oddawania do użytku i wykorzystywania systemów sztucznej inteligencji, zwanych dalej „systemami AI”, w Unii Europejskiej, zgodnie z wartościami UE, w celu promowania upowszechniania zorientowanej na człowieka i godnej zaufania sztucznej inteligencji przy jednoczesnym zapewnieniu wysokiego poziomu ochrony zdrowia, bezpieczeństwa, praw podstawowych zapisanych w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej, w tym demokracji, praworządności i ochrony środowiska, ochrony przed szkodliwymi skutkami systemów AI, a także wspierania innowacji w tym zakresie.

Dla osiągnięcia założonego celu konieczne jest przyjęcie przez państwa członkowskie aktów prawa krajowego służących stosowaniu i przestrzeganiu rozporządzenia 2024/1689. Projektowane przepisy powinny nadać niezbędne kompetencje krajowym organom nadzoru rynku lub takie organy utworzyć, by umożliwić im skuteczne eliminowanie z rynku systemów sztucznej inteligencji, które nie spełniają wymogów ustanowionych w nowej regulacji. Z uwagi na charakter wymaganych zmian (m. in. przyznanie nowych uprawnień nadzorczych, stworzenie mechanizmu skargowego, trybu wydawania decyzji w zakresie określenia kar i innych środków administracyjnych), w przypadku Polski nie jest możliwe zastosowanie

wyłącznie rozwiązań pozalegisłacyjnych. Dla zapewnienia zgodnych z polskim prawem, skutecznych narzędzi interwencji w zakresie regulowanym przez rozporządzenie konieczne jest przyjęcie przez Rzeczpospolitą Polską aktu prawnego w randze ustawy.

Zgodnie z zasadami prawa europejskiego rozporządzenie obowiązuje w Unii od dnia 1 sierpnia 2024 r. W dniu 2 lutego 2025 r. w życie weszły przepisy dotyczące systemów zakazanych. W dniu 2 sierpnia 2025 r. zaczną obowiązywać przepisy dotyczące organów notyfikujących i jednostek notyfikowanych oraz kar za naruszenia przepisów podstawie naruszenia przepisów o zakazanych praktykach w zakresie AI. Zgodnie z terminami określonymi w rozporządzeniu 2024/1689 proces ten zakończy się 2 sierpnia 2027 r.

W związku z powyższym, na obecnym etapie prac nad ustanowieniem europejskiego systemu nadzoru nad sztuczną inteligencją konieczne jest podjęcie działań, które pozwolą Polsce wywiązać się ze wszystkich zobowiązań określonych w rozporządzeniu 2024/1689 wchodzących w życie do dnia 2 sierpnia 2025 r. Przyjęcie przepisów, które stanowią treść projektu ustawy do polskiego porządku prawnego pozwoli również stworzyć prawne i organizacyjne podstawy umożliwiające w przyszłości realizację pozostałych, określonych w przepisach rozporządzenia 2024/1689 obowiązków, których wejście w życie nastąpi stopniowo do dnia 2 sierpnia 2027 r.

Podjęte działania legislacyjne, zgodnie z zasadami prawa Unii Europejskiej, będą się opierały na założeniu, że ustawa będzie zawierać przepisy, które zostały przez prawodawcę unijnego wprost przekazane do uregulowania w prawie krajowym oraz takich, co do których rozporządzenie 2024/1689 pozostawiło państwom członkowskim pewną swobodę regulacyjną. W związku z powyższym, w polskim prawie należy zrealizować działania prawodawcze służące realizacji przepisów rozporządzenia 2024/1689 w wymiarze ustrojowym, jak i proceduralnym. Dotyczą one m.in.:

- 1) wskazania właściwych organów krajowych, tj.:
 - organu nadzoru rynku,
 - organu notyfikującego odpowiedzialnego za opracowanie i stosowanie procedur koniecznych do oceny, wyznaczania i notyfikowania jednostek oceniających zgodność systemów AI, jak również za ich monitorowanie;
- 2) przyjęcia przepisów umożliwiających nakładanie administracyjnych kar finansowych za naruszenia przepisów rozporządzenia 2024/1689;
- 3) określenia procedury umożliwiającej egzekwowanie zakazu stosowania systemów spełniających kryteria zakazanych praktyk AI, w tym umożliwienie złożenia skargi do właściwych organów krajowych na naruszenie rozporządzenia 2024/1689.

Ponadto, projekt ustawy umożliwi rozpoczęcie realizacji celów określonych w art. 1. ust. 2 lit. g. rozporządzenia 2024/1689, które mówią o wspieraniu rozwoju zastosowań AI w krajach członkowskich. Na poziomie krajowym niezbędne jest w związku z tym podjęcie stosownych środków zmierzających do wspierania innowacyjności w zakresie sztucznej inteligencji, ze szczególnym uwzględnieniem sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), w tym przedsiębiorstw typu start-up oraz promowania europejskiego, zorientowanego na człowieka podejścia do AI, jak również te dążące do znalezienia się przez UE w światowej czołówce państw, rozwijających bezpieczną, godną zaufania i etyczną AI.

Analiza omawianego zagadnienia wykazała, że optymalnym rozwiązaniem jest opracowanie i uchwalenie aktu prawnego o randze ustawy, podczas gdy alternatywne sposoby rozwiązania problemu należy ocenić jako nieznajdujące uzasadnienia. Szeroki zakres koniecznych do wdrożenia rozwiązań, brak uregulowania do tej pory kwestii wykorzystania systemów sztucznej inteligencji w krajowych przepisach oraz względy przejrzystości regulacji dotyczącej nowego zagadnienia prawnego, jakim jest szerokie stosowanie technologii sztucznej inteligencji, dodatkowo przemawiają za wdrożeniem przepisów rozporządzenia 2024/1689 w odrębnej ustawie.

Projekt ustawy, o którym mowa w uzasadnieniu pozwoli wprowadzić do polskiego prawa mechanizmy umożliwiające realizację w wymaganym przepisami czasie obowiązków określonych w rozdziałach I, II, III sekcja 4, V, VII, IX, XI rozporządzenia 2024/1689. W szczególności, przedmiotem projektowanej ustawy są kwestie dotyczące określenia krajowego organu nadzoru, postępowania przed tym organem, postępowania kontrolnego, organu notyfikującego, certyfikacji, sądowej ochrony praw przysługujących obywatelom, jak również wszczynanie postępowań i nakładanie administracyjnych kar finansowych za naruszenie przepisów art. 5 rozporządzenia 2024/1689.

Należy również zaznaczyć, że omawiany projekt ustawy o systemach sztucznej inteligencji nie realizuje wszystkich obowiązków wynikających z rozporządzenia 2024/1689. Treść projektu, który wychodzi naprzeciw wymaganiom wynikającym z przepisów polskiego oraz europejskiego prawa, jest wynikiem prowadzonych przez Ministerstwo Cyfryzacji prac i analiz merytorycznych, komunikacji z przedstawicielami Europejskiego Urzędu ds. Sztucznej Inteligencji oraz konsultacji z innymi instytucjami publicznymi w Polsce oraz interesariuszami społecznymi. Należy zaznaczyć, że rozporządzenie pozostawia państwom członkowskim pewną elastyczność m.in. w wyznaczaniu lub stworzeniu odpowiednich organów, procedur administracyjnych i sądowych. W przypadku Polski powoduje to konieczność priorytetyzacji działań w zakresie utworzenia systemu nadzoru rynku nad systemami AI w celu umożliwienia

stosowania tych przepisów, które wchodzi w życie do dnia 2 sierpnia 2025 roku, przy jednoczesnym prowadzeniu działań komunikacyjnych i administracyjnych. W pozostałym, określonym w rozporządzeniu 2024/1689, zakresie przedmiotowym, Ministerstwo Cyfryzacji planuje prowadzenie dalszych działań legislacyjnych, realizowanych we współpracy z innymi organami właściwymi ze względu na przepisy rozporządzenia 2024/1689, które będą wchodzić w życie w terminie od 2026 do 2027 r. (m.in. odnoszące się do systemów AI wysokiego ryzyka oraz ustanowienia piaskownic regulacyjnych). Argumentem uzasadniającym przyjęte przez Ministerstwo Cyfryzacji podejście legislacyjne jest fakt, że przygotowanie projektu przepisów polskiego prawa w zakresie nieobjętym niniejszym projektem wymaga uprzednio wypracowania i opublikowania przez Komisję Europejską aktów wykonawczych (które według oficjalnego harmonogramu mają zostać udostępnione państwom członkowskim pomiędzy 2025 a 2026 r.).

2. Omówienie projektowanych przepisów

Projektowana ustawa określa organizację i sposób sprawowania nadzoru krajowego nad rynkiem systemów sztucznej inteligencji oraz modeli sztucznej inteligencji ogólnego przeznaczenia. Zakres przedmiotowy projektu wynika ze ścisłego związku tych przepisów z rozporządzeniem 2024/1689. Wiele przepisów w zakresie sztucznej inteligencji znajduje się w tym akcie prawnym i jest bezpośrednio stosowana. Projektowana ustawa koncentruje się na ustanowieniu roli organów państwa w tym obszarze oraz ustanowieniu środków kontroli i nadzoru.

Przygotowując się do wyżej opisanych prac legislacyjnych na rzecz zapewnienia skutecznego stosowania rozporządzenia 2024/1689, Ministerstwo Cyfryzacji przeprowadziło szereg działań obejmujących: analizy prawne, instytucjonalne i techniczne oraz konsultacje z interesariuszami zarówno sektora publicznego, jak i prywatnego i pozarządowego.

Analizy polskiego prawa oraz otoczenia instytucjonalnego prowadzone przez Ministerstwo Cyfryzacji wykazały brak istnienia w naszym kraju organu lub instytucji publicznej spełniającej wymogi określone w rozporządzeniu 2024/1689 zarówno w zakresie statusu prawnego i roli ustrojowej, jak i wymaganych kwalifikacji pracowników. Rosnąca rola systemów sztucznej inteligencji oraz skala zagrożeń, jakie może powodować ich niewłaściwe stosowanie, powodują, że konieczne jest wyznaczenie organu, który tym wyzwaniom sprosta. W związku z potrzebami zapewnienia właściwego poziomu ochrony podstawowych praw człowieka, praw obywateli i konsumentów, rosnać powinny również kompetencje organów nadzoru. W Polsce od kilku lat obserwujemy zwiększanie wynikających z prawa unijnego obowiązków prawnych regulatorów i rozdzielanie ich po takich organach jak Prezes Urzędu

Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej, Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych. Biorąc pod uwagę, to, że w ostatnim czasie każdy z tych organów przyjął na siebie realizację nowych, poważnych obowiązków, zasadne jest, aby właściwy organ mógł realizować je w sposób efektywny i gwarantujący, że w toku ich wykonywania będą przestrzegane obowiązujące przepisy prawa oraz respektowane prawa obywateli.

W wyniku powyżej opisanych działań analitycznych, jak również ciągłego procesu zapoznawania się z aktualnym stanem wiedzy eksperckiej¹, prowadzeniem dyskusji roboczych z przedstawicielami innych instytucji publicznych oraz uwzględnianiem wniosków wypracowanych na wcześniejszych etapach w ramach prac Grupy Roboczej ds. AI², Ministerstwo Cyfryzacji ustaliło, że najbardziej efektywnym sposobem osiągnięcia celu nałożonego na Polskę przez rozporządzenie 2024/1689 jest ustanowienie nowej instytucji wyspecjalizowanej w sprawowaniu nadzoru nad sektorem sztucznej inteligencji oraz wspieraniu jego funkcjonowania. Instytucji tej, mającej pełnić funkcję nie tylko organu nadzoru nad rynkiem, ale również przyczyniającej się do wzmocnienia branży sztucznej inteligencji w Polsce oraz pełnienia funkcji podmiotu eksperckiego współpracującego z innymi instytucjami publicznymi w zakresie AI, w projekcie nadano nazwę Komisji Rozwoju i Bezpieczeństwa Sztucznej Inteligencji, zwanej dalej „Komisją”).

W celu uzyskania dodatkowych informacji i opinii ekspertów oraz przedstawicieli opinii publicznej, Ministerstwo Cyfryzacji przeprowadziło otwarte dla wszystkich zainteresowanych prekonsultacje założeń prac nad projektem ustawy (realizacja w terminie od 2 kwietnia 2024 r. do 23 kwietnia 2024 r). Respondenci tego procesu w zdecydowanej większości opowiedzieli się za koniecznością powołania nowego organu nadzoru jako najlepszym rozwiązaniem systemowym odpowiadającym potrzebom rozwoju polskiego ekosystemu sztucznej inteligencji³.

Należy podkreślić także, że rozwiązanie oparte na utworzeniu nowej, wyspecjalizowanej w obszarze AI instytucji zostało już przyjęte i uchwalone w formie ustawy w Hiszpanii⁴, a prace legislacyjne zmierzające w podobnym kierunku prowadzone są m.in. we Włoszech. Dodatkową okolicznością przemawiającą za (systemową i ekonomiczną) optymalnością wskazanego

¹ [A Robust Governance for the AI Act: AI Office, AI Board, Scientific Panel, and National Authorities | European Journal of Risk Regulation | Cambridge Core 2024.](#)

² [RAPORT: Analiza związku Aktu w sprawie sztucznej inteligencji z wybranymi obowiązującymi i projektowanymi regulacjami prawnymi - Portal sztucznej inteligencji - Portal Gov.pl \(www.gov.pl\)](#)

³ [Wdrożenie Aktu o AI - Ministerstwo Cyfryzacji - Portal Gov.pl \(www.gov.pl\)](#)

⁴ [Estrategia de Inteligencia Artificial 2024.](#)

modelu jest mała liczba specjalistów z ww. obszarów, co w przypadku Polski powodowałoby ryzyko niespełnienia tych wymagań oraz prowadziłyby do szkodliwej konkurencji między organami i rywalizacji o wąskie grono wysoko wyspecjalizowanych ekspertów.

Powołanie nowego organu jawi się również jako racjonalne z punktu widzenia interesu sektora finansów publicznych. Jak wspomiano, w aktualnym stanie prawnym brakuje podmiotu spełniającego wymagania, o których mowa w art. 70 ust. 3, a więc łącznego i równoczesnego zagwarantowania odpowiedniej liczby specjalistów w zakresie dogłębnej znajomości kwestii z zakresu technologii AI, danych i metod przetwarzania danych, ochrony danych osobowych, cyberbezpieczeństwa, praw podstawowych, ryzyka dla zdrowia i bezpieczeństwa oraz wiedzy na temat obowiązujących norm i wymogów prawnych. Rozwiązanie alternatywne do powołania nowego organu, tj. zakładające dystrybucję kompetencji pomiędzy już istniejące podmioty publiczne, wymagałoby bowiem sfinansowania kosztów wynikających z zapewnieniem spełnienia wszystkich powyższych kompetencji u pracowników każdej z tych instytucji równocześnie, co mogłoby być uznane jako naddatkowe i niekorzystne punktu widzenia polskiego podatnika.

Rozdział 1 – Przepisy ogólne

Rozdział 1 określa zakres podmiotowy ustawy stanowiąc, że przepisy ustawy będą miały zastosowanie do osób fizycznych, osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, jak również zakres przedmiotowy ustawy, w ramach którego planuje się określenie sposobu sprawowania nadzoru nad rynkiem w zakresie określonym bezpośrednio w przepisach rozporządzenia.

Z zakresu stosowania rozporządzenia 2024/1689 i ustawy zostały wyłączone sprawy związane z obroną narodową, określone w projekcie poprzez odwołanie do art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1370). Dodatkowo, zgodnie z treścią rozporządzenia 2024/1689, z zakresu przedmiotowych przepisów wyłączone mają być również sprawy będące w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego państwa oraz jego porządku konstytucyjnego, o których mowa w art. 1-2 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. z 2024 r. poz. 812, 1222, 1562, 1684 i 1871), a także w art. 1-2 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego (Dz. U. z 2024 r. poz. 1405). Przepisów nie stosuje się także do badań podstawowych, aplikacyjnych oraz prac rozwojowych, o których mowa w art. 4 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, 1871 i 1897) w zakresie, który

nie obejmuje testów w warunkach rzeczywistych, o których mowa w art. 3 pkt 57 rozporządzenia 2024/1689.

Z zakresu stosowania przepisów ustawy wyłączone zostały także systemy AI udostępniane na podstawie bezpłatnych licencji otwartego oprogramowania, chyba że systemy te są wprowadzane do obrotu lub oddawane do użytku jako systemy AI wysokiego ryzyka lub jako system AI objęty art. 5 lub 50 rozporządzenia 2024/1689. Przepisów nie stosuje się także do systemów wprowadzonych do użytku wyłącznie dla celów w obszarze badań podstawowych, aplikacyjnych oraz prac rozwojowych przed wejściem w życie rozporządzenia 2024/1689.

W projekcie ustawy określa się również stosowane w tekście definicje prawne, które wprowadzają wyjaśnienia terminów w oparciu o przepisy rozporządzenia 2024/1689. Projektowana ustawa nie będzie zawierała rozdziału określającego obowiązki operatorów uczestniczących w łańcuchu wartości AI, ponieważ obowiązki te są uregulowane w przepisach rozporządzenia 2024/1689 stosowanych bezpośrednio.

Rozdział 2 – Organizacja nadzoru nad sztuczną inteligencją

Zgodnie z art. 70 ust. 1 oraz motywem 153 rozporządzenia 2024/1689, państwa członkowskie ustanawiają lub wyznaczają co najmniej jeden organ nadzoru rynku jako właściwy organ krajowy zobowiązany do wykonywania swoich uprawnień w sposób niezależny, bezstronny i wolny od uprzedzeń. Bezpośrednie sprawowanie nadzoru nad systemami AI przez ministra nie jest możliwe ze względu na wymaganą przez rozporządzenie niezależność organu nadzoru od administracji rządowej, co wyklucza również finansowanie działań w tym zakresie ze środków budżetowych Ministerstwa Cyfryzacji.

Proponowana w projekcie konstrukcja przepisów o Komisji zakłada, że jej członkami, obok Przewodniczącego i jego dwóch Zastępców, będą przedstawiciele innych organów kluczowych dla osiągnięcia całościowego nadzoru nad rozwojem i działaniem systemów AI. Skoordynowana współpraca między organami publicznymi (ministrem właściwym do spraw informatyzacji a Komisją) zakładać będzie również działania z zakresu realizacji badań wspierających rozwój tego sektora, prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych, jak również wykorzystywanie i przekazywanie informacji o kluczowych dla zaawansowanych technicznie projektów, dostępnych dla innowatorów centrów mocy obliczeniowych. Dążąc do zapewnienia skoordynowanego sposobu sprawowania nadzoru nad powstającym rynkiem AI, obok powołania nowego, centralnego dla systemu nadzoru nad sektorami AI organu pod nazwą Komisji Rozwoju i Bezpieczeństwa Sztucznej Inteligencji, w projekcie proponuje się dodatkowo stworzenie mechanizmu wzmacniającego współpracę między nowym organem,

a istniejącymi podmiotami publicznymi, kompetentnymi w zakresie nowych technologii cyfrowych.

Projektodawca przyjmując formułę organizacji organu nadzoru w postaci Komisji, kierował się modelem wyrażonym w funkcjonującej od 2006 r. Komisji Nadzoru Finansowego, która jest organem wypełniającym koncepcję nadzoru zintegrowanego⁵ nad rynkiem finansowym. Odwołując się do modelu nadzoru nad rynkiem finansowym, projektodawca uznał, że zasadne jest przyjęcie modelu zintegrowanego nadzoru również nad systemami sztucznej inteligencji, łączącego kompetencje i eksperckość organów wchodzących w skład Komisji. Pomocna przy zrozumieniu tej intencji jest definicja „nadzoru zintegrowanego”, który jest połączeniem różnych instytucji nadzorczych w jedną całość, tak że współdziałając w ramach tej całości wzmagają one swoją skuteczność, a także potraktować jako pewne podejście dla realizacji określonego celu, którym jest zapewnienie właściwej relacji między bezpieczeństwem w efektywnością podmiotów działających na rynku bankowym, zwłaszcza w kontekście zapewnienia stabilności finansowej oraz zapobiegania kryzysom systemowym⁶.

Celem projektodawcy jest również umożliwienie współpracy pomiędzy regulatorami - Komisja będzie również forum wymiany informacji w kwestiach dotyczących sztucznej inteligencji, które będą zazębiały się z ochroną konsumentów, bezpieczeństwem towarów i usług, ochroną danych osobowych, usługami finansowymi itd. Stąd zamiast powoływać dodatkowy, nieformalny zespół mający na celu współpracę między regulatorami, zdecydowano się na skoordynowanie udziału tych podmiotów w jednym organie, tak aby zapewnić efektywny nadzór nad wykorzystaniem systemów sztucznej inteligencji.

W celu umożliwienia realizacji zadań organu nadzoru rynku wynikających z rozporządzenia 2024/1689 oraz zapewnienia obsługi Komisji, Przewodniczącego Komisji oraz Społecznej Rady do spraw Sztucznej Inteligencji konieczne jest utworzenie Biura Komisji Rozwoju i Bezpieczeństwa Sztucznej Inteligencji, z siedzibą w Warszawie, zwanego dalej „Biurem Komisji”. Ma ono mieć status państwowej osoby prawnej. Nadzór nad działalnością Biura sprawować ma minister właściwy do spraw informatyzacji, który też nada mu, w formie zarządzenia, statut. Działalnością Biura Komisji kierować będzie Przewodniczący Komisji przy pomocy Dyrektora Biura Komisji, powoływanego i odwoływanego przez Przewodniczącego Komisji. Do pracowników Biura zastosowanie znajdą przepisy Kodeksu pracy. Uregulowane

⁵ L. Góral, Zintegrowany model publicznoprawnych instytucji ochrony rynku bankowego we Francji i Polsce, Wolters Kluwer, Warszawa 2011.

⁶ Z. Szpringer, Komisja Nadzoru Bankowego w systemie prawnym i bankowym, „Zeszyty Prawnicze Biura Studiów i Ekspertyz Kancelarii Sejmu”, 2/10/IV-VI 2006.

zostaną także kwestie dotyczące organizacji pracy pracowników biura, takie jak wydawanie legitymacji upoważniających do udziału w czynnościach kontrolnych, a także kwestie dotyczące gospodarki finansowej Biura Komisji

Komisja będzie organem kolegialnym, w skład, którego wchodzi – oprócz przewodniczącego i zastępców przewodniczącego – wyspecjalizowane w różnych obszarach organy lub ich przedstawiciele, w tym inne organy nadzoru.

Projektowane przepisy zapewniają niezależność i Komisji w zakresie sprawowania nadzoru nad systemami sztucznej inteligencji i wykonywania wszystkich swoich zadań i jej autonomię w sprawowaniu nadzoru nad rynkiem, a także równość wszystkich członków Komisji, którzy posiadać będą prawo uczestnictwa w posiedzeniach Komisji, uzyskiwania informacji, które są dostępne Komisji, głosowania oraz podejmowania rozstrzygnięć.

Komisja wykonywać będzie swoje zadania na posiedzeniach lub w trybie obiegowym, a jej pracami kierował będzie Przewodniczący Komisji, który także reprezentuje Komisję na zewnątrz. Powierzono mu szeroki zakres zadań, wśród których znalazło się m.in. przedstawianie rocznego sprawozdania z działalności Komisji, wyznaczenie Sekretarza Komisji, wskazuje organy ochrony praw podstawowych, o których mowa w art. 77 ust 1 rozporządzenia 2024/1689, a także wydaje zalecenia pokontrolne w trybie przepisów rozdziału 3 ustawy.

Przewodniczący Komisji powoływany będzie przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej za zgodą Senatu Rzeczypospolitej Polskiej. Może on zostać odwołany w takim samym trybie.

Przepisy projektowanej ustawy stawiają wysokie wymagania Przewodniczącemu Komisji. W szczególności przewiduje się, że musi wyróżniać się wiedzą i posiadać znaczący dorobek w zakresie sztucznej inteligencji lub prawa oraz doświadczenie zawodowe uzyskane w trakcie działalności naukowej lub pracy w podmiotach wykonujących działalność w obszarach cyfryzacji. Wymaganą przez unijnego prawodawcę niezależność Komisji i Przewodniczącego dodatkowo gwarantować będzie ograniczenie możliwości sprawowania tej funkcji do dwóch kadencji oraz wąski katalog przypadków umożliwiających odwołanie Przewodniczącego przed końcem kadencji.

W celu zapewnienia realizacji zadań nakładanych na nowy organ oraz wzmocnienia jego pozycji przewidziano możliwość powołania dwóch zastępców Przewodniczącego. Rozwiązanie takie jest podyktowane bardzo szerokim zakresem zadań nałożonych na Komisję, które często wymagają różnych kwalifikacji. Jako przykład można tu podać wymóg prowadzenia postępowań w sprawie naruszenia przepisów ustawy i rozporządzenia 2024/1689, podejmowania działań edukacyjnych i promujących rozwój bezpiecznej, godnej zaufania

i etycznej AI. Każde z tych zadań może być przykładowo wspierane przez innego zastępcę Przewodniczącego Komisji. Procedura powołania zastępców Przewodniczącego zakłada, że będą oni powoływani przez Przewodniczącego Komisji na pięcioletnią kadencję spośród osób wyłonionych w drodze otwartego i konkurencyjnego naboru.

Jak zostało wspomniane, w skład Komisji będą wchodzić członkowie – przedstawiciele organów i urzędów właściwych ze względu na przedmiot regulacji. Proponuje się, aby członkami Komisji byli przedstawiciele siedmiu instytucji kluczowych dla rozwoju sektora technologii sztucznej inteligencji:

- 1) Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów;
- 2) Komisji Nadzoru Finansowego;
- 3) Rzecznika Praw Dziecka;
- 4) Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji;
- 5) Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej;
- 6) Państwowej Inspekcji Pracy;
- 7) Prezesa Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych.

W celu zapewnienia, aby Komisja nie była przedmiotem nacisków grup interesu, projekt nie przewiduje wśród członków udziału przedstawicieli przedsiębiorców jako podmiotów nadzorowanych.

Aby zwiększyć poziom kompetencji organu nadzoru nad sztuczną inteligencją zagwarantowano także możliwość udziału w pracach Komisji przedstawicieli (bez prawa głosu) innych podmiotów publicznych, których doświadczenie i kwalifikacje będą wsparciem dla prac Komisji. Oprócz tego w posiedzeniach Komisji bez prawa głosu będą mogły uczestniczyć także osoby posiadające wiedzę specjalistyczną w zakresie spraw będących przedmiotem posiedzenia.

Należy wskazać, że nie chcąc generować niepotrzebnych kosztów po stronie budżetu państwa nie przewiduje się wynagrodzenia dla członków Komisji poza Przewodniczącym i jego zastępcami.

Komisja w zakresie swojej właściwości będzie wydawała decyzje i postanowienia w formie uchwał. Uchwały Komisja będzie podejmowała zwykłą większością głosów, w głosowaniu jawnym, w obecności co najmniej 6 osób wchodzących w jej skład, w tym Przewodniczącego Komisji lub jego zastępcy. W razie równej liczby głosów rozstrzygający będzie głos Przewodniczącego Komisji, a w razie jego nieobecności – głos jego zastępcy upoważnionego do kierowania pracami Komisji. Komisja będzie mogła również podejmować

uchwały w trybie obiegowym. Udział w posiedzeniu Komisji może odbywać się zdalnie przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej zapewniających komunikację w czasie rzeczywistym.

Zadania nowego organu będą obejmowały:

- 1) sprawowanie kontroli przestrzegania przepisów ustawy i rozporządzenia 2024/1689;
- 2) podejmowanie działań służących prawidłowemu funkcjonowaniu rynku wewnętrznego Unii Europejskiej, o którym mowa w art. 26 ust. 2 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej w zakresie określonym w art. 1 i art. 2 rozporządzenia 2024/1689;
- 3) podejmowanie działań mających na celu wspieranie oraz monitorowanie rozwoju, innowacyjności i konkurencyjności w obszarze badań i stosowania systemów sztucznej inteligencji;
- 4) podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie zagrożeniom w zakresie bezpieczeństwa systemów sztucznej inteligencji, w tym przyjmowania zgłoszeń w sprawach dotyczących poważnych incydentów zaistniałych w związku z wykorzystaniem systemów sztucznej inteligencji, o których mowa w art. 78 ustawy;
- 5) udział w przygotowywaniu projektów aktów prawnych w zakresie sztucznej inteligencji;
- 6) wydawanie postanowień i decyzji w sprawach o naruszenie przepisów rozporządzenia 2024/1689 oraz ustawy;
- 7) wykonywanie zadań i kompetencji organu nadzoru rynku, określonych w rozporządzeniu 2024/1689;
- 8) opracowywanie i wydawanie publikacji, realizacja programów edukacyjnych popularyzujących wiedzę o sztucznej inteligencji oraz prowadzenie działań informacyjnych;
- 9) wymiana informacji w sprawach nadzoru nad systemami sztucznej inteligencji w zakresie właściwości organu nadzoru rynku z organami rynku państw członkowskich Unii Europejskiej, państw trzecich, agencjami Unii Europejskiej oraz organizacjami międzynarodowymi;
- 10) monitorowanie i upowszechnianie orzecznictwa w sprawach z zakresu nadzoru nad sztuczną inteligencją;
- 11) podejmowanie działań mających na celu utworzenie piaskownic regulacyjnych oraz zarządzanie nimi;
- 12) prowadzenie rejestru skarg, o których mowa w art. 50 ustawy;
- 13) wydawanie opinii indywidualnych oraz wyjaśnień, o których mowa w art. 11 ustawy;

- 14) działanie na rzecz rozwoju innowacji w obszarze systemów sztucznej inteligencji;
- 15) przyjmowanie planu finansowego Biura Komisji;
- 16) prowadzenie wykazu systemów, o których mowa w art. 77 ust. 2 i 3 ustawy.

Jako organ nadzoru rynku Komisja jako organ nadzoru rynku Komisja będzie rozpatrywała wnioski dotyczące zezwolenia na wprowadzenie do obrotu lub oddanie do użytku systemów AI wysokiego ryzyka przyjmowała zgłoszenia dotyczące poważnych incydentów, rozpatrywała skargi składane przez osoby poddane działaniom systemów AI oraz współpracowała z instytucjami publicznymi, w tym organami nadzoru rynku, w postępowaniach związanych z wykorzystaniem takich systemów. Przepisy ustawy uregulują także tryb postępowania przed Komisją w sprawach znajdujących się w zakresie jej właściwości takich jak: wszczynanie i prowadzenie spraw o naruszenie przepisów rozporządzenia 2024/1689, oraz kontrola deklaracji zgodności systemów AI. Przepisy projektu regulują również składanie sprawozdań przez Komisję i służą zapewnieniu stosowania art. 70 ust. 6 rozporządzenia 2024/1689.

Dodatkowo, projekt ustawy nadaje Komisji uprawnienie do opiniowania założeń i projektów aktów prawnych dotyczących systemów sztucznej inteligencji. Natomiast z przepisu § 38 ust. 1 Regulaminu pracy Rady Ministrów wynika obowiązek kierowania przez organy wnioskujące projektów dokumentów rządowych do zaopiniowania przez organy administracji rządowej lub inne organy i instytucje państwowe, których zakresu działania dotyczy projekt. To uprawnienie umożliwi nowemu organowi udział w dalszych etapach prac nad powołaniem europejskiego systemu nadzoru nad sztuczną inteligencją przy jednoczesnym rozwijaniu kompetencji i umiejętności we współpracy z podmiotami unijnymi oraz organami nadzoru z innych państw członkowskich.

Oprócz tego, w celu wspierania konkurencyjności oraz rozwoju badań i zastosowań systemów sztucznej inteligencji, Komisja będzie m.in. przedstawiała ministrowi właściwemu do spraw informatyzacji propozycje działań legislacyjnych, udostępniała w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Biura Komisji rekomendacje najlepszych praktyk stosowania systemów sztucznej inteligencji, a także publikowała na stronie podmiotowej Biura Komisji coroczną informację zawierającą przykłady dobrych praktyk w zakresie wdrażania i stosowania systemów sztucznej inteligencji przez przedsiębiorców. Komisja będzie mogła także wydawać wyjaśnienia i opinie indywidualne mające istotne znaczenie dla stosowania przepisów w sprawach objętych zakresem działania Komisji

Kolejnym krokiem w celu zapewnienia koordynacji i wymiany informacji na temat sektora sztucznej inteligencji, jest powołanie na mocy ustawy Społecznej Rady do spraw

Sztucznej Inteligencji. Jest ona organem opiniodawczo–doradczym Komisji i stanowić będzie platformę, w ramach której eksperci – naukowcy, innowatorzy, przedsiębiorcy i przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego – będą mogli wesprzeć swoją wiedzą Komisję. W ocenie projektodawcy, szeroki zakres zadań Komisji oraz potrzeba stałej grupy osób wspierających Komisję w realizacji jej zadań uzasadniają powołanie przy Komisji organu tego typu, reprezentującego sektor AI. Skład Społecznej Rady został tak zaprojektowany, by mogły do niego wchodzić osoby reprezentujące szeroki zakres podmiotów. Gwarancją niezależności Rady jest ograniczenie możliwości zgłaszania kandydatur wyłącznie do określonych w ustawie podmiotów. Podobnie jak w przypadku Członków Komisji, za udział w pracach Rady nie przewiduje się wynagrodzenia.

Do zadań Społecznej Rady będzie należało przede wszystkim wyrażanie opinii i stanowisk w sprawach przekazanych jej przez Komisję. Podobne rozwiązanie, polegające na stworzeniu ciała eksperckiego z uprawnieniami konsultowania prac w zakresie nadzoru nad sztuczną inteligencją prowadzonego przez różne instytucje publiczne, zostało przyjęte m.in. w ramach trwających prac nad wdrożeniem rozporządzenia w Austrii⁷.

Rozdział 3 - Kontrola przestrzegania przepisów o sztucznej inteligencji

Przepisy projektowanej ustawy ustanawiają podstawę prawną dla prowadzenia przez Komisję kontroli operatorów uczestniczących w łańcuchu wartości AI. Co do zasady, kontrola prowadzona ma być w sposób zdalny, co ma umożliwić szybsze tempo realizacji czynności oraz nie ingerować nadmiernie w działalność podmiotów kontrolowanych.

Ustanawiając zasady prowadzenia kontroli posłużono się m.in. rozwiązaniami z ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa oraz projektu nowelizacji wskazanej ustawy. Dzięki temu nowy organ nadzoru będzie mógł oprzeć się na dotychczasowej praktyce w zakresie prowadzenia kontroli, co pozwoli na szybkie wdrożenie nowych obowiązków.

Kontrolę będzie przeprowadzał upoważniony przez Przewodniczącego Komisji pracownik Biura Komisji lub upoważniona osoba posiadająca wiedzę specjalistyczną. W projekcie wskazano, że co do zasady czynności kontrolne mają być prowadzone w sposób zdalny, zastrzegając możliwość przeprowadzenia kontroli w siedzibie lub miejscu świadczenia działalności w uzasadnionych przypadkach. Wyniki czynności kontrolnych wykonywanych zdalnie powinny zawierać dane umożliwiające identyfikację urządzeń kontrolnych.

⁷ [Ki-Beirat](#), 2024.

W projekcie znalazło się również wyliczenie uprawnień, z których korzysta osoba prowadząca czynności kontrolne. Przebieg przeprowadzonej kontroli osoba przeprowadzająca kontrolę ma przedstawić w protokole kontroli, którego treść opisano w ustawie w sposób szczegółowy.

Podmiot kontrolowany może zgłosić do projektu protokołu kontroli pisemne zastrzeżenia, które osoba przeprowadzająca czynności kontrolne jest obowiązana przeanalizować i w razie potrzeby podjąć dodatkowe czynności kontrolne. W przypadku niezłożenia w terminie przez kontrolowanego zastrzeżeń do treści projektu protokołu, uznaje się, że przyjął on jego treść. Na tej podstawie sporządza się protokół kontroli, który podpisują osoba przeprowadzająca kontrolę oraz osoba reprezentująca podmiot kontrolowany. W przypadku odmowy podpisania protokołu przez podmiot kontrolowany, osoba przeprowadzająca czynności kontrolne czyni o tym wzmiankę w wystąpieniu pokontrolnym. W celu zapewnienia skutecznego przeprowadzenia czynności kontrolnych przewidziano w projekcie możliwość skorzystania z pomocy funkcjonariuszy innych organów kontroli państwowej i ochrony prawa lub Policji. Przewidziano także możliwość skorzystania z udziału eksperta w przeprowadzeniu kontroli, którego wiadomości specjalne, mogą istotnie wpłynąć na jej wynik.

W projekcie ustawy przewidziano, że jeżeli na podstawie informacji zgromadzonych w protokole kontroli, organ nadzoru uzna, że mogło dojść do naruszenia przepisów ustawy przez podmiot kontrolowany, przekazuje zalecenia pokontrolne dotyczące usunięcia wskazanych nieprawidłowości. Podmiot kontrolowany jest obowiązany w wyznaczonym terminie, poinformować organ nadzoru o sposobie wykonania zaleceń lub przyczynie ich niewykonania.

Jeżeli po upływie terminu wskazanego w ustawie, podmiot kontrolowany nie usunie wskazanych nieprawidłowości lub nie powiadomi Komisji o realizacji zaleceń pokontrolnych, Komisja wszczyna postępowanie w sprawie naruszenia przepisów rozporządzenia 2024/1689 i ustawy. Komisja może także wszcząć postępowanie również w przypadku, gdy na podstawie informacji zgromadzonych w toku kontroli stwierdzi, że mogło dojść do naruszenia przepisów rozporządzenia 2024/1689 lub ustawy.

Rozdział 4 - Postępowanie przed organem nadzoru

Do postępowania przed Komisją w sprawach naruszenia przepisów o sztucznej inteligencji zastosowanie będą miały przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.

Projekt przewiduje, że Komisja będzie mogła wszcząć postępowanie w kilku przypadkach:

- z urzędu,
- na wniosek Przewodniczącego Komisji, zastępcy lub członka Komisji,
- na wniosek organu lub podmiotu, o którym mowa w art. 77 rozporządzenia 2024/1689,
- na wniosek Rady,
- na podstawie skargi.

Prawo do złożenia skargi jest podstawowym mechanizmem umożliwiającym udział obywateli w sprawowaniu nadzoru nad działaniem systemów i modeli AI, o którym mowa w art. 85 rozporządzenia 2024/1689. Za jej pośrednictwem osoby fizyczne i prawne będą mogły zgłosić organowi nadzoru potencjalne naruszenie przepisów rozporządzenia 2024/1689. Właściwym organem rozpatrującym skargę na naruszenie przepisów o zakazanych praktykach w zakresie sztucznej inteligencji w projekcie jest Komisja Rozwoju i Bezpieczeństwa Sztucznej Inteligencji. Skargi składa się Komisji w postaci elektronicznej, w przypadku braku możliwości jej złożenia w takiej postaci, również przy użyciu innych dostępnych środków komunikacji. Zgodnie z harmonogramem wejścia w życie przepisów unijnej regulacji, projekt pozwala Komisji na wszczynanie na tej podstawie postępowań w oparciu o przepisy art. 5, który mówi o liście zakazanych praktyk AI, który to przepis wchodzi w życie już 5 lutego 2025 r.

Postępowanie nie może trwać dłużej niż 6 miesięcy od dnia doręczenia postanowienia o wszczęciu postępowania stronom. W ramach prowadzonego postępowania organ nadzoru będzie mógł przeprowadzać postępowanie dowodowe, do którego będą miały zastosowanie odpowiednio przepisy o kontroli określone w ustawie.

Wzorując się na postępowaniu prowadzonym przez Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych oraz Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej zakłada się, że postępowanie przed Komisją Rozwoju i Bezpieczeństwa Sztucznej Inteligencji będzie jednoinstancyjne. W przypadku wydanej przez Komisję decyzji nie będzie możliwości odwołania w ramach procedury administracyjnej. Wyłączona jest możliwość uchylecia, czy zmiany takiej decyzji przez organ administracyjny wyższego stopnia. Jednak podmiot będący stroną postępowania przed Komisją, będzie miał możliwość zwrócenia się na drogę sądową, poprzez złożenie odwołania do Sądu Okręgowego w Warszawie – sądu ochrony konkurencji i konsumentów.

Należy wskazać, że przewidziany przez projektodawcę wyjątek od zasady dwuinstancyjności postępowania administracyjnego, jest konieczny w demokratycznym państwie dla zapewnienia wolności i praw osób. Jest to rozwiązanie adekwatne i konieczne dla

osiągnięcia celu, jakim jest skuteczna i udzielona we właściwym czasie ochrona praw podstawowych chronionych na mocy Karty Praw podstawowych. Do praw, które są narażone na niepożądane działanie AI należą m.in. prawo do godności człowieka, poszanowanie życia prywatnego i rodzinnego, ochrona danych osobowych, wolność wypowiedzi i informacji, wolność zgromadzania się i stowarzyszania się oraz prawo do niedyskryminacji, prawo do edukacji, ochrona konsumentów, prawa pracownicze, prawa osób z niepełnosprawnościami, równość płci, prawa własności intelektualnej. Biorąc pod uwagę, powyższe szybka i skuteczna ochrona ww. praw pozostaje w odpowiedniej proporcji do ograniczenia, jakim jest pozbawienie prawa do ponownego rozpatrzenia sprawy przez właściwy organ.

Rozdział 5 – Układ w sprawie warunków nadzwyczajnego złagodzenia sankcji

W projekcie ustawy przewidziano rozwiązania, które mają na celu ułatwić stronie, wobec której toczy się postępowanie, jak najszybsze zakończenie stanu naruszenia przepisów i wdrożenie adekwatnych środków naprawczych, a także ubiegania się o złagodzenie sankcji. W toku postępowania Komisja może, na wniosek strony, wydać postanowienie o możliwości zawarcia układu w sprawie warunków nadzwyczajnego złagodzenia sankcji. W przypadku zaistnienia nadzwyczajnych okoliczności łagodzących, w tym usunięcia przez stronę wszelkich skutków naruszenia objętego postępowaniem, układ może nawet przewidywać odstąpienie od nałożenia sankcji.

Rozdział 6 – Zgłaszanie poważnych incydentów

Rozdział 6 projektu ustawy dotyczy zgłaszania poważnych incydentów związanych z wykorzystaniem systemów sztucznej inteligencji. Dostawca systemu sztucznej inteligencji ma obowiązek zgłoszenia Komisji każdego poważnego incydentu zaistniałego w związku z wykorzystaniem systemów sztucznej inteligencji. Zgłoszenie to musi zawierać szczegółowe informacje, takie jak dane podmiotu zgłaszającego, dane kontaktowe osoby dokonującej zgłoszenia oraz osoby uprawnionej do składania wyjaśnień. Ponadto, zgłoszenie powinno zawierać opis poważnego incydentu, w tym w tym informacje o systemach i usługach dotkniętych incydem, liczbie użytkowników, momencie wystąpienia i wykrycia incydentu, jego zasięgu geograficznym, wpływie na inne systemy oraz przyczynie, przebiegu oraz skutkach incydentu.

Dostawca systemu sztucznej inteligencji jest zobowiązany do przekazywania informacji znanych mu w chwili dokonywania zgłoszenia oraz do ich uzupełniania w trakcie obsługi incydentu. Komisja może również zwrócić się o uzupełnienie zgłoszenia o dodatkowe informacje, w tym te stanowiące tajemnice prawnie chronione.

Zgłoszenie oraz informacje są przekazywane Komisji w postaci elektronicznej, a w przypadku braku takiej możliwości, przy użyciu innych dostępnych środków komunikacji. Przewodniczący Komisji dokonuje oceny zgłoszenia i, jeśli wymagają tego okoliczności sprawy, na wniosek przekazuje informację o zgłoszeniu oraz niezbędne informacje organom i podmiotom, których mowa w art. 77 ust. 1 rozporządzenia 2024/1689, Prezesowi Urzędu Komunikacji Elektronicznej, ministrowi właściwemu do spraw informatyzacji, Prezesowi Urzędu Ochrony Danych Osobowych, właściwemu CSIRT MON, CSIRT NASK lub CSIRT GOV, Komisji Europejskiej, a także właściwym organom nadzoru rynku państwa członkowskiego Unii Europejskiej. Nie przekazuje się informacji stanowiących tajemnice prawnie chronione.

Rozdział 7 - Jednostki notyfikowane i procedura notyfikacyjna

Projekt reguluje również tryb i zasady notyfikacji, o której mowa w art. 28 rozporządzenia 2024/1689. Proponuje się, aby jako organ właściwy w zakresie notyfikacji jednostek oceniających zgodność oraz jako organ notyfikujący wskazać ministra właściwego do spraw informatyzacji. Dla zachowania spójności z przepisami prawa oraz praktyką rynkową sprawy związane z akredytacją, o których mowa w art. 28 ust. 2 rozporządzenia 2024/1689 r. powierzone zostaną Polskiemu Centrum Akredytacji w oparciu o przepisy ustawy z dnia 13 kwietnia 2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku (Dz.U. z 2022 r. poz. 1854 oraz z 2024 r. poz. 1089). Włączenie w system nadzoru instytucji posiadającej duży dorobek i bogate doświadczenie jaką jest PCA daje największą gwarancją wysokiego poziomu nadzoru nad standardami i zasadami nadzoru nad systemem instytucji oceniających zgodność produktów przy jednoczesnym zapewnieniu możliwości podejmowania przez Ministerstwo Cyfryzacji (jako organowi notyfikującemu) działań spójnych z kierunkiem ustalonym na poziomie unijnym (Urząd ds. AI w Komisji Europejski, Rada ds.AI).

Rozdział 8 – Środki wspierające innowacyjność

W projekcie ustawy określono ramy tworzenia tzw. piaskownic regulacyjnych w rozumieniu art. 3 pkt 55 rozporządzenia 2024/1689. Przewodniczący Komisji ma kompetencje do udzielenia w drodze decyzji dostępu do piaskownicy regulacyjnej podmiotom wybranym w drodze konkursu. Mikroprzedsiębiorcy, mali i średni przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców będą mogli uczestniczyć w piaskownicy regulacyjnej nieodpłatnie.

W rozdziale 8 zawarto także inne środki wspierania innowacyjności, które może podejmować minister właściwy do spraw informatyzacji. Wśród nich znalazło się m.in.:

- udzielanie pomocy finansowej w zakresie badań naukowych lub prac rozwojowych oraz finansowanie lub współfinansowanie programów i projektów w tym zakresie ze środków pochodzących z budżetu państwa, jak również budżetu Unii Europejskiej, zapewniających wsparcie w ramach polityki spójności, środków pochodzących z bezzwrotnej pomocy zagranicznej oraz środków pochodzących z innych programów w zakresie mu powierzonym do realizacji na podstawie ustawy, właściwych umów lub porozumień;
- inicjowanie, wspieranie i realizowanie programów obejmujących finansowanie badań naukowych lub prac rozwojowych oraz działań przygotowujących do wdrożenia wyników badań naukowych lub prac rozwojowych na podstawie ustawy, właściwych umów i porozumień.

Rozdział 9 – Przepisy o administracyjnych karach pieniężnych i przepisy karne

Uregulowania w przepisach polskiego prawa wymagają także kwestie nakładania przez organ nadzoru administracyjnych kar pieniężnych. Mechanizm w postaci możliwości nałożenia sankcji za naruszenie przepisów rozporządzenia 2024/1689 jest kluczowy pod kątem jego praktycznego egzekwowania, a więc faktycznej możliwości osiągnięcia celów prawodawcy w zakresie wspierania rozwoju AI w ramach jednolitego rynku w zgodzie z europejskim prawem i wartościami.

W projekcie ustawy uprawnienie do nałożenia kary w drodze decyzji administracyjnej na podstawie naruszenia art. 5 rozporządzenia 2024/1689 przyznaje się Komisji w ramach realizacji jej roli jako organu nadzoru. Postępowanie dotyczące kar ma być prowadzone na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego. Aby zapewnić prawidłową ochronę strony w postępowaniu wskazano, że w przypadku nałożenia kary osoba (fizyczna, prawna oraz nieposiadająca osobowości prawnej), na którą zostanie ona nałożona, będzie miała uprawnienie do wniesienia odwołania do Sądu Okręgowego w Warszawie – sądu ochrony konkurencji i konsumentów. Kary pieniężne podlegać będą egzekucji w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji w zakresie egzekucji obowiązków o charakterze pieniężnym. Zapewni to spójność rozwiązań w zakresie egzekucji z innymi przepisami w tym zakresie.

Należy wskazać, że przesłanki nakładania kar i maksymalne ich wysokości wynikają wprost z przepisów rozporządzenia 2024/1689 (art. 99 ust. 3-7). Zgodnie z przepisami rozporządzenia 2024/1689 oraz ze względu na znaczenie przepisów art. 5 dla ochrony praw osób, praworządności oraz demokracji w Europie, omawiany projekt zakłada możliwość nałożenia z tego tytułu kary na podmioty sektora prywatnego, jak i publicznego. Analogiczne

uprawnienie dla państw członkowskich funkcjonuje na gruncie przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) oraz ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych.

Projekt przewiduje również możliwość zmniejszenia wysokości administracyjnej kary pieniężnej, jeżeli ukarany podmiot wykonał w okresie 3 miesięcy od doręczenia decyzji w sprawie kary rekomendacje zawarte w ostrzeżeniu, o którym mowa w art. 53 ustawy, a naruszenie nie doprowadziło do śmierci lub poważnego uszczerbku na zdrowiu.

Konstruując przepisy umożliwiające nałożenie kar na podstawie naruszenia art. 5 rozporządzenia 2024/1689, projektodawca uwzględnił możliwość rozszerzenia w przyszłości tego zakresu o pozostałe przypadki naruszenia przepisów rozporządzenia 2024/1689. Takie działania legislacyjne będzie konieczne ze względu na fakt, wejścia w życie w 2026 oraz 2027 r. pozostałych przepisów rozporządzenia 2024/1689. Ograniczony w projekcie do naruszeń art. 5 rozporządzenia zakres uprawnień Komisji do nakładania kar wynika z harmonogramu wchodzenia w życie przepisów rozporządzenia, jak również z powodu konieczności oczekiwania na podjęcie przez Komisję Europejską, Radę ds. AI oraz inne powołane do życia na mocy przepisów regulacji instytucje europejskiego systemu nadzoru nad modelami i systemami sztucznej inteligencji działań o charakterze technicznym, merytorycznym i prawnym (m.in. publikacja oficjalnych wskazówek co do klasyfikowania systemów AI, przykładów praktyk zakazanych czy metodologii w zakresie oceny wpływu modeli i systemów AI na prawa podstawowe, demokrację i praworządność), które to według komunikowanych przez przedstawicieli Komisji na spotkaniach Rady ds. AI planów nastąpić ma do końca 2025 r.

Rozdział 10 – Zmiany w przepisach obowiązujących

Projekt zakłada nowelizację następujących ustaw:

- ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1550, z późn. zm.),
- ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2022 r. poz. 1722, z późn. zm.),
- ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz. U. z 2023 r. poz. 1090),

- ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. z 2023 r. poz. 659, z późn. zm.),
- ustawy z dnia z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 135)
- ustawy z dnia 16 grudnia 2016 o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 125, z późn. zm.),
- ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1781),
- ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 1077, z późn. zm.).

Zmiany mają na celu dostosowanie aktualnego systemu prawnego do regulacji wprowadzanych tą ustawą.

Rozdział 11 - Przepisy przejściowe, dostosowujące i końcowe

Przepisy zakładają, że powołuje się Komisję Rozwoju i Bezpieczeństwa Sztucznej Inteligencji, a Prezes Rady Ministrów w terminie 7 od dnia wejścia w życie ustawy ogłasza konkurs na Przewodniczącego Komisji. Tworzy się także Biuro Komisji Rozwoju i Bezpieczeństwa Sztucznej Inteligencji.

Z uwagi na konieczność organizacji Biura Komisji istnieje potrzeba ustanowienia podstawy prawnej dla powołania przez ministra właściwego do spraw informatyzacji Pełnomocnika do spraw organizacji Biura Komisji Rozwoju i Bezpieczeństwa Sztucznej Inteligencji. Zakres zadań Pełnomocnika zostanie określony w zarządzeniu ministra właściwego do spraw informatyzacji. W zarządzeniu zostanie wskazane, że należy do nich zorganizowanie Biura Komisji oraz opiniowanie projektów aktów prawnych oraz opracowanie dokumentów niezbędnych do działalności Biura Komisji, dokonanie wymaganych przepisami prawa czynności rejestracyjnych i ewidencyjnych oraz organizacja nowych stanowisk pracy.

Projektowana ustawa określa również limit wydatków na utworzenie nowego Biura Komisji oraz powołanie Komisji, niezbędne dla zapewnienia zdolności do skutecznej realizacji zadań krajowego organu nadzoru. Wydatki przewidziane w 2025 r. dotyczą pierwszego półrocza funkcjonowania urzędu i Komisji. Mając na uwadze, że w tym okresie Komisja nie będzie jeszcze zobligowana do wypełniania wszystkich zadań określonych rozporządzeniem 2024/1689, finansowanie będzie dotyczyło zatrudnienia osób, zapewnienie warunków lokalowych i zapewnienia im narzędzi pracy. W kolejnych latach wraz z poszerzającymi się

zadaniami i uprawnieniami Komisji wzrost wydatków wynika z konieczności zapewnienia zwiększenia zatrudnienia w Biurze Komisji.

Projektowana ustawa wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia, z pewnymi wyjątkami.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597) i w związku z tym nie podlega procedurze notyfikacji.

W związku z art. 66–68 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców należy zaznaczyć, że projektowana ustawa, nakładając nowe obowiązki na przedsiębiorców będzie miała wpływ na działalność mikro- oraz małych i średnich przedsiębiorców. Projektowana ustawa ogranicza się jednak do nałożenia obowiązków niezbędnych do osiągnięcia celów rozporządzenia 2024/1689.

Projekt ustawy jest zgodny z przepisami prawa Unii Europejskiej i służy ich stosowaniu.

Projekt ustawy nie podlega przedstawieniu właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt ustawy stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) oraz zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348) został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny oraz w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministra Cyfryzacji.